

מראי מקומות- זבחים קי"ח

בין טומאת נדה ובין טומאה דערל, דטומאת נדה אין שייך כלל לענין טומאת מת, וא"כ, אף אם לאחר הזאתה נשאר בטומאת נדתה, מ"מ אי"ז סתירה להזאה, דאין ענין של טומאת נדה שייך כלל לענין של טומאת מת. אבל אם ערל הוי כי טמא, א"כ הוי דין טומאתו כמו טומאת מת, דכל הפורש מן הערלה כאילו פורש מן המת. וא"כ, לכאור' יש סברא לומר דמי שהוא ערל ומקבל הזאה הו"ל כטובל ושרץ בידו, וע"ז צריך קרא לומר דשפיר יכול לקבל הזאה.

(ה) לא היתה שם תקרה אלא אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה- והק' הנתיבות הקודש, למאי נפק"מ אם יש בה תקרה או לא, אטו תקרה גורם איזה קדושה. ותי' דאולי כיון דמצינו דבבית המקדש אם נפרץ גגו של היכל הרי הוא פסול, ולכן צריכין לחדש דבבמה גדולה אין הדין כן, אלא דרק דין אהל יש בה, דהיינו דצריך שיהי' בה אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה, אבל לא שהי' צריך שיהי' לה גג ממש. וכל זה בבמה גדולה, אבל במה קטנה לא הי' אלא מזבח בלבד. אולם הק' דמהכ"ת דין זה דבמה גדולה בכלל, שהרי לא מצינו בתורה אלא מושג של במה קטנה, כמו ויבן נח או ויקח מנוח וכו', אבל לכאור' לא מצינו מושג של במה גדולה. וכ' דאולי במה גדולה דגלגל ודשילה הוא גופא משכן שהי' במדבר, דהביאו יריעות המשכן, ורק הוסיפו אבנים מלמטה, אבל לא הוסיף זה שום קדושה כיון דלא היתה בה תקרה, וא"כ אה"נ, אי"ז מושג חדש של במה גדולה, דזהו

משכן שהי' במדבר [אולם צ"ע, דהא כ' לעיל דכדי שיהי' נקרא "אהל" צריך עכ"פ אבנים מלמטה, וזה לא הי' במדבר, וא"כ מהכ"ת דין זה שיהי' צריך להיות אהל, וצ"ע].

(ו) אימא בכל מקום שאתה רואה אתה מעלה, אבל אתה זוכח בכל מקום שתראה- הק' התורה הקודש (א', ל"ו, ב'), איך שייך לומר דיכול לזכור בכל מקום אשר תראה, הרי שחיטה צריך

(א) ור' יהודה אמר לך, כי כתיב ישר אבעיניו- ואיך דרשי רבנן הא דכתי' בעיניו. וע' בטהרת הקודש דביאר איך דרשי רבנן הא דכתי' בעיניו.

(ב) מהו דתימא ליבעי קידוש בכורות כמעיקרא- ע' בחזון איש (קמא מ"א, י"ב), דכ' דמכאן לכאור' משמע דאפי' בקרבן יחיד אין מקריבין בבמה אלא בכור, דהא כאן מיידי בקרבן יחיד, וא"כ למה נחשוב דצריך בכור, אע"כ דמעיקרא היו גם קרבנות יחיד הוקרבו ע"י בכורות, ונמצא דבכורות מעיקרא עדיפי מכהנים אחר בחירתם, דאחר שנבחרו הכהנים, בשעת היתר הבמות היו זרים יכולים לעבוד, ונמצא דמקודם לא הי' הדין כן [ונגס ק' קור' האחרונים דהא מצינו דאפי' פשוטים הקריבו בבמה, כמו הבל, וכו', וצ"ע].

(ג) ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל, פשיטא- פרש"י, פשיטא דבעו למיעבד פסח. והק' האילת השחר, הרי לכאור' אי"ז פשוט כ"כ, שהרי אי' בתוס' בקידושין (לז: דמן הדין לא היו צריכין להקריב הקרבן פסח עד לאחר ירושה וישיבה, ומה שעשו כן בגלגל, הוראת שעה היתה. ולכאור' זה ק' מסוגיין, דלכאור' משמע דהי' פשוט להגמ' דמעיקר הדין היו חייבין להקריב הקרבן פסח. ותי' די"ל דהיכא שיש לפרש דהתורה בא לספור סיפור דברים בעלמא או לחדש דינים, לעולם עדיף לומר דבא לחדש דינים. וע"ז פריך פשיטא, דהיינו דהתחיל לפרש, דאין מסתבר לומר דהתורה בא רק לומר דהיתה הוראת שעה, דהא "פשיטא", כלומר, דאי"ז מחדש לנו כלום, ועדיף לומר דהתורה מחדש לנו חידושי דינים.

(ד) ערל מקבל הזאה- הק' תוס' ביבמות (עא:), מהו החי' בזה, הרי אפי' לר"ע דס"ל דערל כי טמא, הרי מזין על נדה, ומהו הה"א דערל לא מקבל הזאה. וע' בנתיבות הקודש שכ' לתרץ דיש לחלק

יכול לראות, א"כ אפי' כשהוא עומד (ויכול לראות) אינו יכול לאכול. או דלמא (לשני הפירושים), כשהוא עומד יכול לאכול וכשהוא יושב אינו יכול לאכול. וצידד דאולי כל זה נכלל בהשאלה, דהיינו שיש ג' צדדים להשאלה, או דבכל אופן יכול לאכול, בכל אופן אינו יכול לאכול, או דבעמידה יכול לאכול ובישיבה אינו יכול לאכול.

(י) **עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי- ע'** בנתיבות הקודש דכ' דלכא' הי' נראה דמה דאמר' דיכול לאכול בכל מקום שהוא רואה, היינו בכל מקום שרוב בני אדם יכול לראות משם, אבל אינו תלוי בכל א' וא'. אולם משאלת ר' פפא דייק דלכא' אינו כן, אלא דלכא' משמע דבאמת תלוי בכל א' וא', ואולי אף באופן אכילתו.

(יא) **עומד על גבי הנחל ורואה בתוך הנחל ואינו רואה מאי- פי' האילת השחר** שאלת הגמ', די"ל דתוך הנחל בטל לשפת הנחל, וא"כ אע"פ שאינו יכול לראות מתוך הנחל, מ"מ יכול לאכול שם.

(יב) **תיקו- ע' באילת השחר** שהעיר דלכא' שאלות אלו אין נוגעים למעשה בכלל, והרא"ש בחולין כ' דבש"ס לא נקבע שאלות שאינן נוגעים למעשה, וא"כ למה נקבעו שאלות אלו בש"ס כלל. ותי' דאולי כיון דכל העוסק בדיני הקרבת קרבנות הרי הוא כאילו הקריבם, א"כ זה שפיר נחשב נוגע למעשה (אף דאין זה נוגע להקרבה בבהמ"ק, אלא להקרבה בשילה, מ"מ סכ"ס הרי זה נחשב עוסק בהקרבת קרבנות).

(ג) **בשלשה מקומות שרתה שכינה על ישראל- ע' במהרש"א** דהעיר דלא הביא הא דמשכן שהי' במדבר ובגלגל, ומ"ש. וכ' דאולי לא הוזכר משכן שבמדבר משום שהי' בחו"ל, וגם בגלגל, אע"פ שהיתה בא"י, אבל עדיין הי' בזמן כיבוש וחלוקה, ולא באו עדיין אל המנוחה ולא הנחלה, ולכן לא הזכירם.

להיות "לפני ד'", וזהו בעזרה, וא"כ איך שייך לומר שיהי' יכול לזבוח בכל מקום שתראה. ותי' שיש ב' דינים מופרדים, דין הכשר שחיטה, ודין זה ודאי מצריך שיהי' לפני ד', ועוד דין אחר, דהיינו דין של שחוטי חוץ, ויתכן דאינם תלויים זב"ז, דשייך לומר שיהי' במקום שאין בה הכשר שחיטה, ומ"מ אין בה דין שחוטי חוץ. ופי' דשאלת הגמ' הוא דאפשר דאתה זובח בכל מקום אשר תראה, דהיינו, דאין כאן איסור שחוטי חוץ בכל מקום אשר תראה, ולכן לא יהי' בה חיוב כרת, וע"ז משני הגמ' דאתקיש עליי' לעשיי', וכו'.

(ז) **מקום שכל הרואה אותו מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו- הק' הנתיבות הקודש**, מהכ"ת דהאנחה הוא על מקום אכילה, אולי הי' האנחה על מקום השחיטה, דשוב לא היו יכולים לשחוט. ותי' דאנחה נופל על חסרון גשמי שהי' לו, דאף דאכילת קדשים מצוה היא, מ"מ הא יש בה ג"כ הנאת הגוף, ובה נופל לשון אנחה, משא"כ שחיטה, דאינו אלא מצוה, בזה לא שייך כ"כ לשון אנחה.

(ח) **בן פורת עלי עין, עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו, וכו'- הק' האילת השחר**, איך שייך ללמוד הלכה מפסוק זה שלא מרומז בכלל בלשון הפסוק. וכ' דלכא' צ"ל דבאמת הי' הלכה למשה מסיני דיכול לאכול עד מקום שהוא רואה, והגמ' כאן מביא אסמכתות לזה. וע"ש שהביא שהגרי"ז על התורה (פ' ראה) דן אם מה דאמר' דמקום שהוא רואה הוא דין מחנה ישראל או לא, וכ' האילה"ש דאם אמרי' דהלמ"מ הוא, י"ל דהוראת שעה הי', ואינו מדין מחנה ישראל כלל.

(ט) **בעי ר' פפא, עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי- כ' השפת אמת** דיש לפרש דהשאלה הוא דאולי כיון דיכול לראות כשהוא עומד, א"כ אפי' כשהוא יושב יכול לאכול. א"נ, יכול לפרש שאלת הגמ' להיפוך, דכיון דכשהוא יושב אינו

יד) **ימי אהל מועד שבמדבר ארבעים שנה**
חסר אחת - תמה היעב"ץ, הרי כל זמן
שהיו כלל ישראל במדבר לא היו אלא
ל"ט שנים, אבל זמן המשכן במדבר הי'
רק ל"ח שנים, ע"ש מה שהאריך בזה, וכ'
דאולי כל שמועה זו נמשך אחר לשון
הפסוק שהיו במדבר ארבעים שנה, אף
דבאמת לא היו, ולא דק, וצ"ע.

טו) **איבעית אימא מדשבע שכבשו שבע נמי**
שחלקו - ע' בנתיבות הקודש שהק' דהא
לכאוי' בדרך הטבע צריך הרבה זמן יותר
לכיבוש מלחלוקה, וא"כ מהכ"ת שצריך
עוד שבע שנים לחלוקה. ותי' דכיון
דבאמת לא הי' צריך ז' שנים לכיבוש,
שהרי יכול הקב"ה לכבוש תחתם כל
הארץ ברגע א', ומדמשך ז' שנים, הבינו
דגם החלוקה נמשך זמן זה, והניח בצ"ע.
וכ' האילת השחר דכיון דכלל ישראל לא
לחמו כ"כ אלא אמרו עלינו לשבח
וממילא כבשו אויביהם, נמצא דמה
שנמשך ז' שנים הי' הליכה על כל הארץ,
וא"כ ממילא סברא הוא שיהי' צריך ז'
שנים ללכת למדוד כל הארץ לחלקה.

טז) **חרבה נוב ובאו לגבעון וכו'** - ע' ביפה
עינים שהביא מהירושלמי דההיתר במות
בשעת נוב וגבעון הוא משום שלא הי'
הארון שם אצל המזבח, אבל בשילה
שהי' הארון נקבע אצל המזבח נאסרו
הבמות. וע' בתורת הקודש (א', ו', ג')
שהעיר דגם בגלגל הי' להם ארון, ולכן
למה הי' היתר במות. ותי' ע"פ מש"כ
המאירי במגילה (ט.) דכיון דהי' הארון
עמהם במלחמה, לכן לא הי' במקום
קבוע עם המזבח, ולכן לא הי' איסור
במות. וע"ע שם שהביא מהמשך חכמה
(פ' ראה) שכ' דמה שלא הי' איסור במות
בזמן גלגול הוא משום דעדיין לא באו
עד מנוחה מכיבוש, ורק במקום מנוחה
מכיבוש נאסר הבמות.